

Asbestslachtoffers Vereniging Nederland

Nieuwsbrief • Juni 2026

.....

Pag. 2 Verslag ledenbijeenkomst • pag. 3 'De Zwijgfabriek' – Het asbest-verleden van Eternit in Goor: strafzaak voor doodslag • pag. 4 AVN aanwezig op poli's • pag. 4 Oproep: deel uw verhaal in ons jubileumboek

Voorwoord

Het is alweer een tijdje geleden dat Emiel Rolink, directeur van het Instituut Asbestslachtoffers/Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door Gevaarlijke stoffen, ons aansprak over een gesprek dat hij voerde met een nabestaande van een asbestslachtoffer. Haar vader was in de jaren tachtig van de vorige eeuw overleden aan longkanker veroorzaakt door asbest. Zij miste een plekje waar zij en alle andere nabestaanden terecht kunnen om de slachtoffers te eren. Waar stil kan worden gestaan bij al het leed dat asbest heeft veroorzaakt.

En dat is ongelooflijk veel leed. Alleen al in Nederland zijn vele tienduizenden overleden aan de gevolgen van mesotheliom, asbestgerelateerde longkanker en asbestose. En helaas is de ellende nog lang niet voorbij. Professor Lex Burdorf becijferde dat er tot 2035 nog eens tienduizend doden zullen vallen. In Zweden, waar asbest al ruim tien jaar eerder werd verboden dan in Nederland, overlijden ook nog steeds veel mensen aan mesotheliom.

Binnen ons bestuur waren wij het er snel over eens dat wij ons in gaan zetten voor een mooie en respectvolle herdenkingsplek. Een plek die recht doet aan al het leed. Een plek ook die ons toont hoe afschuwelijk het kan aflopen als men onvoldoende let op gezondheidsrisico's en alle waarschuwingen in de wind slaat. Wij hebben contact gezocht met de gemeente Amsterdam en gevraagd of er een geschikte plek is voor een nationaal gedenkteken, die goed bereikbaar is voor alle nabestaanden. Al bij het eerste gesprek voelden wij veel sympathie voor ons initiatief en wij hopen dat wij u binnen niet al te lange tijd kunnen laten weten dat wij toestemming krijgen. Het zou mooi zijn als het lukt in 2027, het jaar waarin Asbestslachtoffers Vereniging Nederland dertig jaar bestaat. Wij houden u op de hoogte.

Dan iets anders. Onlangs was er bij de bestuursrechter in Arnhem een zaak van een automonteur die had gewerkt met asbest en nog niet zo lang geleden longkanker kreeg. Hij deed een beroep op de Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten-regeling, maar zijn aanvraag werd afgewezen door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Tegen deze afwijzing ging hij in beroep bij de rechtbank. Deskundigen van het Lexces, het expertisecentrum voor de preventie en beoordeling van beroepsziekten door blootstelling aan gevaarlijke stoffen, hadden berekend dat hij onvoldoende was blootgesteld aan asbest om voor de tegemoetkoming in aanmerking te komen. Of met andere woorden: de blootstelling was zodanig dat het onwaarschijnlijk was dat dit had bijgedragen aan zijn longkanker. Tijdens de zitting hoorde ik dat hij vele jaren als monteur aan remvoeringen had gewerkt. En gedurende twee jaar had hij bovendien dag in dag uit de asbestplaatjes die op koppelingsplaten worden geklonken uitgeboord. Kortom, een wel zeer intensieve blootstelling aan asbest. Het viel mij tijdens de zitting op dat de sfeer tamelijk informeel was, zodat ik mij vrij voelde om te vragen of ik ook iets mocht zeggen. Dat stond de voorzitter toe, nadat hij vroeg wie ik was en wat ik vertegenwoordigde. Ik heb uitgelegd dat er sprake was van een zeer intensieve asbestexpositie en dat je deze werkzaamheden niet kunt vergelijken met die van een gemiddelde automonteur. Inmiddels heeft de rechtbank in deze zaak een tussenvonnis uitgesproken, waarin zij stelt dat er onvoldoende rekening is gehouden met de individuele blootstelling en dat de SVB de gelegenheid krijgt om dit alsnog goed te maken. Heel benieuwd hoe dit afloopt...

Met vriendelijke groet,
Wim Strankinga

Voorzitter Asbestslachtoffers Vereniging Nederland

Verslag van een ‘impactvolle bijeenkomst’

De tweede ledenbijeenkomst van dit jaar werd op vrijdag 8 mei gehouden in Aristo Meeting Center in het centrum van Eindhoven. De samenkomst, die door ruim twintig mensen werd bezocht, stond in het teken van het delen van ervaringen. “Het is goed dat er een plek is waar de aandacht voor de gevolgen van asbest volop aanwezig is.”

Door Sven Poels

Na de verwelcoming en de algemene ledenvergadering, waarbij informatie uit de uitgevoerde kascontrole werd gegeven en het beknopte jaarverslag van 2025 werd besproken, werden de leden opgedeeld in twee groepen. De ervaren gespreksleidster Annelies Dekkers vormde een kring met patiënten en bestuurslid Alice de Boer, die ruime ervaring heeft als maatschappelijk werkster, deed datzelfde met de partners en nabestaanden.

Onder hen bevonden zich ook Emma Honig en Gaiwa Slooten, twee onderzoeksjournalisten die samen met drie anderen een jubileumboek voor de AVN zullen schrijven (zie bericht op pagina 3) en ook dit jaar nog over asbestgerelateerde onderwerpen willen publiceren in landelijke dagbladen.

Aangrijpende verhalen

Slooten, tevens documentairemaakster van beroep, sloot zich aan bij de groep van Dekkers en blikte als volgt terug op hetgeen daar besproken werd: “Het was indrukwekkend om naar de verhalen van de aanwezigen te luisteren. Deze waren stuk voor stuk aangrijpend, en ik vond het mooi om te zien hoe de leden er ondanks hun ziekte het beste van proberen te maken. Als journalist blijft asbestproblematiek vaak iets abstracts, maar door de verschillende verhalen te horen, kreeg de ziekte ineens een menselijk gezicht.” Er kwamen verschillende onderwerpen aan bod. “Een van de deelnemers vertelde een jaar geleden te zijn gediagnosticeerd met mesotheliom en vroeg zich af hoe je omgaat met een nieuw toekomstperspectief. Zo’n ingrijpende diagnose zet het leven volledig op zijn kop”, aldus Slooten.

Archieffoto Annelies Dekkers

“Ondanks dat asbest al sinds 1993 verboden is, zijn de gevolgen ervan voor velen nog steeds een dagelijkse realiteit. Dat verdient veel meer aandacht.”

Gedwongen kracht

Collega-journaliste Honig, die dus bij het andere groepje was gaan zitten, kwam met de volgende terugblik: “Ik werd getroffen door de openheid en kracht. Gedwongen kracht. De verhalen en ervaringen liepen wijd uiteen: iedereen gaat op een andere manier om met de pijn en het verdriet. Met als grote overeenkomst de donkere wolk

die nooit weggaat. En ook de liefdevolle verhalen over de partners; dat er te weinig dagen samen zijn geweest, maar dat elke dag die je samen hebt gehad een mooie dag was. Ook werden er ervaringen uitgewisseld over dat je ondanks de goede zorg van artsen en verpleging veel zelf moet doen, de weg moet weten en moet blijven aanpakken. En over herinneren en omgaan met je omgeving.”

Herkenning

De beide groepen sloten af in een grote kring, waar net als in de intiemere samenstelling ruimte was voor de uiteenlopende verhalen en onderlinge herkenning. Ook hier viel het woord ‘asbest’ weinig, viel Honig op. “Maar de nasleep ervan is des te zichtbaarder. Ondanks dat asbest al sinds 1993 verboden is, zijn de gevolgen ervan voor velen nog steeds een dagelijkse realiteit. Dat verdient veel meer aandacht. Maar het is goed dat er een plek is waar deze aandacht volop aanwezig is.”

Gespreksleidster Dekkers keek terug op ‘een impactvolle bijeenkomst’. “De deelnemers konden in alle openheid hun ervaringen delen en wetenswaardigheden opdoen. Mooi ook om te merken hoe de aanwezigen met elkaar op een ondersteunende wijze in gesprek gingen.”

AVN actief op Facebook

Asbestslachtoffers Vereniging Nederland is actief op Facebook. Wilt u als eerste op de hoogte zijn van nieuws, volg ons dan!

‘De Zwijgfabriek’ – Het asbestverleden van Eternit in Goor: strafzaak voor doodslag

Van 1937 tot 1993 verwerkte Eternit in het Twentse Goor asbest, ondanks bekendheid met de risico's. Werknemers en omwonenden liepen blootstelling op, met zeker 150 doden tot gevolg. Onderzoeksjournalist Joop Bouma beschrijft in *De Zwijgfabriek* het drama, de gevolgen en de lobby van multinational Eternit tegen strengere wetgeving.

Asbestbedrijf Eternit uit het Overijsselse Goor moet voor de strafrechter verschijnen op verdenking van doodslag, omdat werknemers en ook hun familieleden onvoldoende zouden zijn beschermd tegen blootstelling aan asbest. Eind mei was voor de rechtbank in Almelo de eerste (regie)zitting in de zaak. Volgens justitie heeft Eternit zich schuldig gemaakt 'aan langdurige en structurele blootstelling van werknemers en derden aan asbestvezels, met uiteindelijk dodelijke gevolgen'. Het Openbaar Ministerie (OM) vindt dat het bedrijf in strijd met haar zorgplicht heeft gehandeld en werknemers 'willens en wetens blootstelde aan ernstige gezondheidsrisico's'. Justitie verwijt Eternit schuld aan de dood van twee werknemers van het bedrijf en de echtgenote van één van hen. De vrouw kreeg asbestkanker doordat ze jarenlang de overalls met asbeststof van haar man waste.

Eternit heeft vanaf de opening van de fabriek in 1937 geweten dat werknemers ziek konden worden van asbest, blijkt uit onderzoek van journalist Joop Bouma, die delen van het strafdossier heeft ingezien en met vele betrokkenen sprak. Voor dagblad *Trouw* schreef hij meer dan dertig jaar over asbest. Bouma publiceerde onlangs een boek over het asbestverleden van Eternit: *De Zwijgfabriek*.

Eternit heeft eigen werknemers nooit volledig geïnformeerd over de risico's, zo staat hierin te lezen. Tot het asbestverbod in 1993 heeft het bedrijf daarmee de kans aanvaard dat eigen arbeiders én omwonenden van de fabriek ziek zouden worden en konden overlijden. De multinational heeft bovendien tot ver in de jaren zeventig

van de vorige eeuw grote hoeveelheden asbesthoudend bedrijfsafval gratis beschikbaar gesteld aan burgers en boeren in de wijde omtrek van de fabriek. Dat afval is gebruikt om zandwegen, paden en erven in Twente te verharderen. Daardoor zijn kinderen en volwassenen langdurig blootgesteld aan asbest. Ook zijn zij door Eternit niet op de risico's gewezen. In totaal zijn er tot dusver volgens een schatting van asbestadvocaat Bob Ruers minstens 150 ex-werknemers en omwonenden overleden door het inademen van asbest.

Bouma sprak met meer dan tien asbestslachtoffers – veelal nabestaanden – en met artsen in de regio Twente die betrokken waren bij asbestziekten. Ook interviewde hij oud-personeelsleden van Eternit die zeggen dat Eternit arbeiders op de werkvloer in de jaren tussen 1950 en 1980 niet voldoende beschermde en hen niet of nauwelijks informeerde over de risico's, terwijl het bedrijf van meet af aan wist van de gevaren. Eternit was op de hoogte van de wetenschappelijke publicaties over asbest.

Onderzoeksjournalist Bouma doorzocht archieven en las tientallen documenten afkomstig van Eternit en van overheden. Het bedrijf gaf tussen 1970 en 1993 leiding aan een krachtige lobby met als doel overheidsmaatregelen tegen asbest tegen te houden. Ook die lobby wordt in *De Zwijgfabriek* beschreven.

Eternit heeft de risico's van asbest altijd gebagatelliseerd. Het bedrijf ontkende tot ver in de jaren zeventig, ook in contacten met overheden, dat personeelsleden ziek werden door

asbest. Volgens de firma waren er in de fabriek voldoende veiligheidsmiddelen, zoals afzuiginstallaties. Maar oud-werknemers verklaren dat er in de productiehhal vaak losse asbest op de werkvloer lag en dat asbestdeeltjes in de fabriekshal rondzweefden. In 1980 toonden metingen door Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) aan dat er ook in de buitenlucht rondom de fabriek hoge concentraties asbest waren. Eternit zelf zegt dat het zich altijd aan de wettelijke regels heeft gehouden en daarom niet strafbaar is.

Omdat asbestkanker zich pas na dertig jaar en tot zelfs zestig jaar na inademing van asbestvezels openbaart, kunnen (oud-)werknemers nog steeds mesotheliom (asbestkanker) en asbestose krijgen. Dat overkomt ook vrouwen die zelf nooit bij Eternit werkten, maar via het asbestafval op hun eigen erf ziek werden, of asbest inademden via de overalls van Eternit-werknemers die zij tot in de jaren zeventig thuis moesten wassen.

Overheden en toezichthouders hebben volgens het onderzoek van Bouma niet doeltreffend opgetreden. Bouma: "De zaak tegen Eternit is een trieste illustratie van hoe Nederland omgaat met industriële risico's. Eternit heeft de zorgplicht voor eigen mensen en omwonenden geschonden. Maar ook overheden hebben de risico's uit het oog verloren, terwijl die al sinds de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw breeduit bekend waren. Bij serieuze twijfel behoort het gezondheidsbelang voorop te staan. Dat is in dit dossier niet gebeurd." De schrijver ►

► meent dat zijn boek van belang kan zijn voor alle asbestslachtoffers: “De focus ligt op Eternit, maar het onderliggende leed is uiteindelijk gelijk aan dat van andere mensen die ziek zijn geworden door asbest; of het nu bij Eternit is, in de isolatiebranche, in de scheepsbouw of waar dan ook.”

Volgens een voorzichtige schatting van wetenschappers zijn er door aarzelend overheidsbeleid in heel Nederland tweeduizend extra asbestdoden te betreuren. Soortgelijke drama's kunnen zich volgens Bouma ook voordoen bij andere milieugegelateerde problemen zoals de onkruidbestrijder glyfosaat, poly- en perfluoralkylstoffen (pfas), vapes, de uitstoot van de staalproductie en het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw.

Het is voor het eerst in Nederland dat een bedrijf als Eternit wordt gedagvaard voor de

strafrechter voor het bewust en structureel in gevaar brengen van eigen personeel en omwonenden. Tegen twee andere bedrijven, Dupont/Chemours in Dordrecht en Tata Steel in IJmuiden lopen op dit moment ook strafrechtelijke onderzoeken bij het OM.

De Zwijgfabriek (Nedersaksische Uitgeverij, Haarle) verscheen in september vorig jaar, is rijk geïllustreerd en telt 304 pagina's. Dit voorjaar hebben alle AVN-leden een exemplaar van het boek van de AVN ontvangen.

Oproep: deel uw verhaal in ons jubileumboek

Asbestslachtoffers Vereniging Nederland bestaat volgend jaar dertig jaar. In het kader daarvan zal er een jubileumboek verschijnen met daarin de verhalen van asbestslachtoffers, naasten en nabestaanden.

Het boek zal worden geschreven door een team van journalisten: Geesje van Haren, Emma Honig, Tim Luimes, Sytze Simonse en Gaiwa Slooten. Hiervoor zijn ze op zoek naar mensen die hun verhaal willen delen over de impact van asbestkanker of asbestose op hun leven. Uw ervaring kan helpen om beter inzicht te krijgen in de gevolgen van de ziekte.

Voorbeelden van waar ze naar op zoek zijn:

- Hoe de ziekte uw leven of dat van een naaste heeft veranderd
- De weg door medische trajecten, schade-procedures of andere juridische trajecten
- Houding van werkgevers, overheden of andere instanties
- Hoe en waar de blootstelling aan asbest mogelijk heeft plaatsgevonden
- De emotionele impact: onzekerheid, boosheid, verdriet en/of onbegrip
- Momenten van kracht, steun of kleine overwinningen

Indien u geïnteresseerd bent, dan kunt u bij voorkeur vóór 15 juni een mailtje sturen naar: secretariaat@asbestslachtoffer.nl.

Agenda 2026

.....

Ledenbijeenkomsten
25 september (Utrecht)
20 november (Rotterdam)

Blijf niet alleen met uw vragen

.....

Postadres:
Ebenhaëzerstraat 82-B
3083 RS Rotterdam

Website:
www.asbestslachtoffer.nl

E-mail:
secretariaat@asbestslachtoffer.nl

IBAN:
NL 30 INGB 0008 486 204

Asbestslachtoffers Vereniging Nederland is aangesloten bij de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties en wordt mede gesubsidieerd door KWF Kankerbestrijding.

Colofon

Tekst en eindredactie:
Sven Poels Media

Opmaak en vormgeving:
Claudia Ritzen, Vormpracht

Druk:
EcomanGroep, Beek

AVN aanwezig op poli's

Sinds afgelopen najaar zijn onze vrijwilligers/bestuursleden weer aanwezig op de poli's van verschillende ziekenhuizen om asbestslachtoffers en hun naasten te voorzien van informatie en het bieden van een luisterend oor.

Waar en wanneer?

- Op de even weken op donderdagochtend van 9.30 uur tot 12.00 uur op poli 2 in het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis te Amsterdam (Wim Strankinga);
- Op de even weken op vrijdagochtend van 9.30 uur tot 12.00 uur op poli MCNt-268K, wachtgebied 2K, in het Erasmus Medisch Centrum te Rotterdam (Christien Zonruiter);
- Op woensdag 24 juni van 11.00 uur tot 14.00 uur op de poli oncologie van het Universitair Medisch Centrum Groningen (Alice de Boer en Jan Verschoor).

Het is niet nodig om een afspraak te maken; iedereen kan zo binnenlopen.